

društvo naj nalaga svoje prihranke v Učiteljski zadrugi.

2. Vzgojimo varčen narod! Vsak otrok naj bi imel svojo hranilno vlogo pri naši »Zadrugi«. Učiteljstvo, ne utruj se pri stremljenju za tem načelom.

3. Zveza posreduje, da založbo Ročnega zapisnika s šematizmom vsega slovenskega učiteljstva vzame v roke Zaveza s sodelovanjem deželnih zvez. Na ta način bi prišli do popolnejšega šematizma kakor je dosedanj. Šematizem naj bi pa izhajal samo vsako drugo leto.

4. Zveza doženi v svojem področju število učiteljev, ki nimajo službe. Naj se nadalje obrne na Zavezo, da oskrbi enake podatke tudi za ostale slovenske dežele.

5. Zveza, oziroma Lehrerbund naj delujeja z vsemi zakonito dovoljenimi sredstvi, da se v bodoče uradnim potomi ne predstavljajo učiteljske osebe, delujoče v smislu narodnega napredka, vršeče vestno svoje stanovske dolžnosti, ker na ta način ne trpi samo ugled učiteljstva, nego tudi napredek dotičnih šol. Tudi se naj oziira pri dovoljevanju službenih doklad edino na učiteljevo delovanje v šoli.

6. Zveza naj s pomočjo »Lehrerbunda dela na to, da dobi tudi učitelji svoje plače poštine postro.

7. Slov. učit. društva naj delujejo skupno z nemškimi učit. društvi na Spodnjem Štajerskem za izboljšanja učiteljskega gnotnega položaja.

8. Ker se sprejme na letošnji glavni skupščini Zaveze novi »Poslovni red«, čigar osnutek je bil obelodanjen v 31. št. »Učit. Tovariša« iz 1. 1912, naroča Zveza slov. štaj. učiteljev svojim delegatom, da se zavzamejo za sledečo izpremembo V. člena osnutka Zavez. poslovnega reda, ki naj se izpremenjen glasi:

a) Vsak v Zavezi organiziran učitelj, ozir. učiteljica plačuje Zavezi potom svojega učiteljskega društva članarino, kakor jo določijo delegacija.

b) Vsak v Zavezi organiziran učitelj, ozir. učiteljica mora biti naročnik Zavezinega glasila, čigar naročnina ne sme presežati 5 K na leto ter se plačuje potom učit. društev.

c) Vsako učiteljsko društvo pobira članarino in naročnino od svojih članov v mesečnih obrokih ter pošilja denar Zavezi v sredini in koncem leta.

9. Organiziranemu učiteljstvu se naroča, prirejati s pomočjo šoli prijaznih političskih organizacij protestne shode proti obstrukciji v štaj. dež. zboru, predlagati in priporočati na njih resolucije v prilog izboljšanja učit. plač ter posredovati, da store to razne korporacije, zastopi in društva, Zveza pričakuje od svojega članstva, da pokaže jekleno disciplino ter stori v polni meri, in sicer v najkrajšem času svojo dolžnost.

10. Učiteljskim društvom se naroča, da izvolijo delegatom vedno le svoje najbolj izkušene debaterje ter jim dajo na pot vsa potrebna navodila.

11. K zborovanju delegacije imajo pristop edino le delegati in vodstvo.

Ko se določi prih. obč. zbor za čas velikonočnih počitnic prihodnjega leta, zaključijo predsednik 3 in pol ure trajajoče zborovanje.

Šolsko vprašanje v tržaškem deželnem zboru.

Trst, 14. maja 1913.

Snočna seja dež. zbora tržaškega je bila dokaj zanimiva. Stavljeni so bile razne interpelacije in se je pričela razprava o novi predlogi šolskega zakona, v kateri večina nikakor noče upoštevati opravičevalnih želj Slovanov.

Začel je z interpelacijami posl. Budinich, ki je vprašal vlado, kdaj namerava otvoriti toli zaželjeno šolo za pomorske mašiniste. Opisal je dosedanj razvoj tega vprašanja in priporočal vladi, da priklapi to šolo državnim obrtni šoli. Istotako se je poslanec Cerniutz zavzel za to šolo in dokazoval, da bi bilo bolje za domačine, če bi se ta šola priklopila navtiki.

Ko je bil brez nadaljne debate spretet še zakon o samostojni upravi občinskih podjetij, je prišel na vrsto

novi šolski zakon.

za katerega je poročevalec dr. Mrach.

Glavno diskusijo je začel pred pol deseto uro zvečer dr. Wilfan, ki je nadaljeval s stvarnim govorom do pol 12. ponoči. Govornik je uvodoma poudarjal važnost šolstva za vzgojo mladine in razlagal, kako se dandanašnji politički boj suče baš na šolskem polju. Vladajoča večina zanemarlja do skrajnosti slovenske šolske potrebe, dočim ima za italijanske šolske potrebe, dočim ima za italijanske šolske potrebe in želje vedno dovolj zanimanja in sredstev. Slovenci so sicer izvršili, zlasti v okolici, marsikatero kulturno delo brez občinske pomoči, kar dokazuje koristno delovanje Kmetijske družbe, ki z listom, strokovnim poukom in materialnimi pripomočki izkušajo povzdigniti kmetijstvo, da obvaruje posebne zavarovalnice za živino

kmeta prevelikih izgub. Slovenska deželna organizacija je uredila tudi že hipo- tečni kredit itd. Le glede šolstva se moramo naslanjati na občino, ki mora sama skrbeti za ljudsko šolstvo sploh. A dočim imajo Italijani v mestu prav vse raz- zen univerze, nimajo Slovenci še skoro ničesar, razen nekaj nepopolnih šol, ki dan- danes niti za kmetiško ljudstvo ne zadostu- jejo, tako da si morajo učenci v drugojezi- čnih šolah izpopolniti svojo izobrazbo.

Govornik je nato obširno dokazoval pravice slovenskih meščanov do svojih šol in izvajal, kako blagodejno bi vplivalo močno slovensko kulturno središče v me- stu na okolico, ne da bi bili pri tem pri- krašani Italijani. Zadnje ljudsko štetje je dalo govorniku dovolj povoda, da se je tem-eljito ugloobil v narodnostno vprašanje tega mesta in se pri tem oziral na njega narodnostni razvoj v preteklosti in razvil perspektive za bodočnost. Ker se je govornik še vedno pečal s podrobnostmi o zad- njem ljudskem štetju, ga je predsednik ponovno prekinil in končno zaključil sejo z izjavo, da bo posl. dr. Wilfan v jutrišnji seji nadaljeval svoj govor.

Drugi dan pa seja ni bila sklepčna, in vlada je deželni zbor zaključila.

Slovensko rodoljubje in avstrijski patriotizem.

Glasoviti ruski učenjak in profesor na vseučilišču petrogradskem, Vladimir Ivanovič Lamanski, je napisal leta 1896. v ruskem časopisu »Živaja starina« važen članek, v katerem je odločno branil pravo manjših narodov do ponka v materinem je- ziku v ljudskih šolah. Njegova izvajanja niso izgubila od tedaj prav nič na svoji aktualnosti in jih zato osvežamo tu.

Omenjeni učenjak piše: »Ako menimo, da je velike važnosti svoboda ljudskega duha, moramo tudi pripoznati, da tu treba resno upoštevati razliko v kulturi in omiki. Vsak jezik se razširjuje na svoj način. Je- zik, ki ima bogato književnost in kulturo, se uči zaradi potrebe. V nižjih ljudskih šo- lah pa mora vladati samo narodni jezik. Kdor v takih šolah uči tuji jezik, ta vliva vodo skozi sito. Otroci se ne nauče tega je- zika, a kar se nauče, pozabijo doma. Prazna je zahteva, da vsakdo mora znati državni jezik. Komur tega treba, ta se ga že nauči.

V svojem lastnem jeziku se človek prej nauči ljubiti in spoštovati svojo do- movino. In naj je materin jezik preprost in siromašen, vendar je mil staršem in deci; zaradi šole z materinim jezikom lju- bili bodo še bolj Rusijo in njenega carja. Ni smeti pozabiti, da je človek, prezira- joč svojo narodnost, najzopernejši pojav, in da je vsak preprosti seljak, ki ne umeje ruski, stokrat koristnejši za Rusijo, nego vsak renegat, čeprav dobro govori ruski. Ne spoštovati kake narodnosti, to je nekr- ščansko, velika nesreča... Pripiznati treba, da različnost popolnjuje in oploduje edin- stvo. Vsak predpostavljeneč, ki ne umeje narodnega jezika, je gola ničevost.«

Te krasne besede učenjaka Laman- skega so sicer naslovljene na rusko vlado, a so prikrojene kakor nalašč tudi za naše avstrijske razmere. Treba je nadomestiti Rusijo in ruski jezik z Avstrijo in jeziki nje raznih plemen, in pred seboj imamo uprav zlato pravilo, kako bi moralo biti urejeno naše javno šolstvo, in kako bi morale av- strijske vlade gojiti avstrijski duh. V kras- nih besedah Lamanskega je obsežena sve- topisemska resnica: Beseda je mrtva, duh je, ki oživi! Avstriji ne bo ni malo po- magano z nemški govorečimi renegati, ne- porušljiva zaslonba pa jej bodo vsedkar slovenski govoreči in čuteči — avstrijski patrioti. Šola ne bo di vzgojevalka nem- ški govorečih in na vse strani pripogiba- jočih se marionet, ampak vzgojevalka bo di celih mož in kremen-značajev! Zakaj ču- to domovinstva je edino pravo mesto — v srcih! Domovina, država, treba — zna- čajev! A na koga se more bolj zanašati dr- žava: ali na onega, ki je brezvestno izdal rodno si krv in svoj rod, ali pa na onega, ki si je utrdil značaj v nepremični zvestobi do vsega, kar mu mora biti sveto in drago že po naravi? Ali na onega, ki je prelomil najsvetejšo prisego vseh priseg, ki je kruto z nogu pogazil svet čut domovinske lju- bavi in ki ima takorekoč na čelu znak iz- dajstva na človeški naravi, ali pa na onega, ki je ob vseh viharjih ostal stalen v pre- pričanju in v zvestobi svojji? Na kateri strani, vprašamo, nam je iskati pravih, za- vednih, za vso žrtve pripravljenih in ne — komandovanih patriotov! Učenjak Laman- skij nam je dal točen odgovor na to vpra- šanje: Za Rusijo je koristnejši najpreprostejši seljak druge narodnosti, nego pa renegat, ako tudi še tako dobro govori ruski! Mi pa si dovoljujemo tu malo variacijo besed Lamanskega: Za Avstrijo je koristnejši sle- hrni zavedni Slovan, nego pa pomemčni, moralno pokvarjeni slovanski renegat. V stalnosti in zvestobi kremen-značaji. Kdor ni zvest v malem, ta ni zvest tudi v veli-

kem; kdor se je z lahkim srcem izneveril ožji domovini, od tega ni pričakovati večje stalnosti do širše domovine.

Duh je, ki oživi! In v srcih je mesto patriotizma. V Avstriji more le duh zado- voljnosti oživljati patriotizem; srečne bo- dočnosti Avstrija ne sme iskati v enolični, bodisi tudi po nemški govoreči masi, brez lastne volje, brez duha in brez zavednosti svojega lastnega narodnega dostojanstva, ampak v veliki zvezi zadovoljnih src. Av- striji treba podanikov, ki bodo govorili po svoje in čutili poleg tega avstrijski, a ne kamenih src, ki ne občutijo — ničesar! Avstriji treba duha zadovoljnosti. Ta duh pa bo vladal šele tedaj, ko bo slehrni dr- žavljan nosil zavest, da sme v tej državi živeti po svoje, govoriti po svoje in čutili po svoje; Avstrija bo srečna šele tedaj, ko se bo splošno državna zvestoba očitno opirala na domovinsko ljubav in rodoljubje posameznih plemen, ko bo odkrito in slo- vesno pripoznana resnica, da sta rodoljubje in avstrijski patriotizem v popolnem so- glasju, da se izpopolnjujeta, ter da je prvo čuvstvo neizogibno poslednjemu.

V zlatih besedah učenjaka Laman- skega je torej obsežena neizprosna ob- sodba pomemčevanja in poitalijančevanja slovenskih plemen.

Posebno poitalijančevanja. Lamanski pravi, da je prazna že ta zahteva, da bi moral vsakdo poznati državni jezik. V Av- striji sicer sploh ne poznamo državnega je- zika in je zahtevanje, da bi katerikoli si bodi jezik pripoznali državnim jezikom, golo zanikanje avstrijske ustave, vendar pa priznavamo Slovani, četudi ne črno na belem, pač pa de facto nemški jezik ka- kor občevalni jezik za nekatera centralna mesta. Ali kaj naj rečemo o italijanskem jeziku, ki ga govori le malenkosten del pre- bivalstva ob periferiji, ob meji kraljestva, sokravnega temu delu avstrijskega prebi- valstva?! Kake koristi je pričakovati Av- striji od poitalijančevanja nje podanikov?! Ali ni to herostratsko početje, ako potom nesmiselnega raznarodovanja ne le širimo čuvstvo nezadovoljnosti med prebival- stvom, v katerem so dani vsi predpogoji za negovanje pravega patriotizma, ampak odpiramo vrata onemu centrifugalnemu gibanju — mi nočemo sumničiti nikogar, ali dejstva so dejstva — med enim de- lom istega italijanskega prebivalstva, ki pljuska in širi svoje valove, ne proti no- tranjosti, proti središču države, ampak tjakaj čez mejo?! Nikar se ne varajte, go- spoda na Dunaju! Nas uče izkušnje, da raznarodeni Slovan ni obrnil hrbe le svoji narodnosti, ampak se je kmalu navzel onega onega nevarnega čuvstvovanja, ki sili v te obmejne pokrajine od onkraj meje; izkušnje nas uče, da ravno slovanski re- negati stoje na čelu označenega in proti- avstrijskega gibanja! Ako se torej že po- nemčevanje ne da opravičiti na nobeno stran — ko ima vendar nemški jezik vse drugače zgodovinsko stališče v naši državi — je pa poitalijančevanje primorskih Slo- vanov naravnost pogubno za državo. Iz poitalijančevanja vzrastejo nam v najbo- ljem slučaju za državo indiferentni ljudje, v večini slučajev pa aktivno nastopajoči agitatorji. Težko bodo torej odgovarjali pred sodnim stolom avstrijske zgodovine oni, ki zaradi predsodkov ali hipnih ozirov zagovarjajo politiko poitalijančevanja.

Naše prepričanje je torej tako-le: Dajte, oziroma pustite Italijanom, kar jim gre po zakonu in kar že imajo v šoli, v uradu in v javnem življenju; ali privoščite tudi pri- morskim Slovanom, kar jim gre po istem zakonu! Naglasili smo tudi »v javnem živ- ljenju«. To smo storili dobro premišljeno. Zakaj Slovani zaslužujejo nekoliko več do- brohotnosti, nego bi bila ona, ki bi sezala samo tako daleč, da bi se naši otroci smeli učiti abc v slovenskem jeziku. Mi smemo zahtevati namreč — v smislu zlatih besed učenjaka Lamanskega — da vlada ne spremlja z nezaupnim ali morda celo za- vistnim očesom našega javnega gibanja za utrjenje narodne zavesti med slovanskim prebivalstvom, ampak da smatra naše šole, naše zavode, naša podjetja: šolami zye- stobe, stalnosti, moštva in značajnosti. Za- kaj le od značajev, od mož, utrjenih v borbi, more pričakovati dobička avstrijski patriotizem; le iz zavesti, da sem svobo- den državljan v svobodni državi, more vzcveteti ljubezen do one države, ki mi z materinsko ljubeznijo in zaupljivo pri- voščja tako svobodo! Nikar se ne plašite svobodnih in zadovoljnih državljanov! Ni- kar ne pretirujte in ne slikajte v najčrnejših barvah tistega namišljenega »kaosa«, ki bi baje nastal, ako bi bilo vsakomur, kar mu gre! Ako bo užival vsakdo svoje pravo, bodo zadovoljni vsi, a iz zadovoljnosti še ni bilo nikdar slabega sadu. Avstrija je res mnogojezična in mnogolična, ali Lamanski pravi, da raznolikost popolnjuje in oploduje — skupnost.

Glasovitega učenjaka ruskega smemo torej navajati kakor klasično pričo, da slovensko rodoljubje ni na potu avstrij- skemu patriotizmu, ampak je prvo podlaga poslednjemu!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Društvo učiteljev in šolskih prijate- ljev za okraj ljubljanske okolice ima svoj redni občni zbor dne 5. junija t. l. popoldne ob 4. uri v Narodnem domu v Ljubljani. Dnevni red: 1. Pozdrav. 2. Poročilo taj- nika in blagajnika. 3. Pregled računov. 4. Volitev odbora. 5. Volitev delegatov k zborovanju »Zaveze«. 6. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi za odbor: Janko Zi- rovnik, t. č. predsednik.

Pedagoško društvo v Krškem ima svoj letošnji občni zbor v nedeljo, dne 1. junija t. l., ob 10. dopoldne v ljudski šoli v Kostanjevici. Na dnevnem redu je: 1. referat tovariša Kosca o izpremembi društvenih pravil, 2. občni zbor z običaj- nimi točkami.

Ker je zborovanje posebno z ozirom na prvo točko dnevnega reda jako važno, pričakuje odbor velike udeležbe. — Po zborovanju je skupen obed v gostilni pri Bučarju. Odbor P. D.

Štajersko.

Šaleško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 1. junija t. l., v Šoštanju. Vzpo- red: 1. Ob 10. dopoldne zborovanje v ve- liki dvorani pri Rajsterju: a) Najnujnejši dopisi. b) »Laž v ljudski šoli in druge šo- larske napake.« Govori g. ravnatelj H. Schreiner. 2. Ob 12. skupni obed pri Raj- sterju; zaradi obeda naj se vsak udele- ženec oglasi z dopisnico pri tov. Koropcu, učitelju v Šoštanju, najkasneje do 30. t. m. 3. Ob 2. popoldne izlet v Topoljšico ali bližnjo okolico. — Cenjeni gosti bodo srčno dobrodošli! K obilni udeležbi vabi vljudno odbor.

Kozjansko učiteljsko društvo je zbo- rovalo dne 7. maja na Pilštanju s sledečim vzporod: 1. Hospitacija v IV. razredu. Obravnavala se je tema »Francozi na Ruskem«. Tovarišu predsedniku, ki je učiteljskega razreda, izrekamo toplo zahvalo za njegovo lepo učno sliko, ki je poka- zala, kako se naj zgodovina in zemljepisje družita in krepi med seboj; pokazal nam je pa tovariš predsednik tudi, kako obrav- navaj učitelj zgodovinsko učno snov, da bo zanimiva, kako se naj navaja učence, da samostojno mislijo in napišejo svoje misli samostojno v obliki načrta, ki naj bo pregled stvarine, opora spominu in iz- vrstno sredstvo v ponavljanju.

Končno so zapeli učenci tri krasne pesmi ter nam dali priliko, občudovati tako lepe uspehe tovariša predsednika tudi v tem predmetu. Prejmi naše čestitke in našo zahvalo.

Nato pozdravi tov. predsednik prvič navzočega novega člana tov. Knafliča, do- šle goste in otvori

II. zborovanje.

1. Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri.

2. a) Nadučitelj Firin naznanja svoj vstop. b) Tovariš Pulko iz Gorice se za- hvalja za izvolitev častnim članom, pošilja društvu 7 K v prsto razpolaganje, a jih društvo pošlje Ciril-Metodovi družbi. c) Okrožnici Zveze glede poročila o oženje- nih, oziroma udovelih učnih osebah je to- variš predsednik že prej ustregel. d) Re- šijo se: dopis upravnega sveta Učiteljske tiskarne ter oba dopisa Konjiškega učiteljskega društva. d) V svrhu proslave srebrnega jubileja Zaveze se dovoli 10 K. e) Reši se dopis »Zveze narodnih društev«. f) Razdele se vprašalne pole v izpolnitev onim, ki so zavarovani pri banki »Slaviji«.

3. Tovariš Gmajnar je predaval o ri- sanju, ki naj ustreza intelektu in estetiki. Z napeto pozornostjo smo poslušali preda- vanje, ki kaže veččaka na tem polju. Da se pa njegova načela lahko tudi udeležijo, so kazale risbe njegovih učencev. Hvala in neomejeno priznanje mu!

4. Kot delegatinja za Zvezo se je ja- vila gđc. Bračičeva, za Zavezo pa gđc. Bračičeva in tov. Ulčar, kot namestnik pa tov. Lovše.

Učiteljsko društvo za celjski okraj iz- leti — ob kakršnemkoli vremenu — v ne- deljo, dne 1. junija t. l., v Šoštani, kjer zbo- ruje ta dan bratsko Šaleško učiteljsko dru- štvo. Odpeljemo se z jutrajšnjim vlakom. Zaradi skupnega obeda se je zanesljivo in pravočasno prijaviti pri tov. I. Koropcu v Šoštanju.

Kdor more in se počuti srečnega v krogu tovarišev in tovarišč, naj pride! Do snidenja! Fr. Brinar, t. č. predsednik.

Slovenjbiški učiteljsko društvo iz- leti dne 5. junija v prijazne Poljčane. Zbo- ruje tam po sledečem vzporodu:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in poročila. 3. Predavanje: »Izbira žene, velevažen trenotek v učiteljskem življenju.« Poroča Blaž Jurko. 4. Poročilo delegata o Zvezinem zborovanju. 5. Vo- litiv delegata za Zavezo. 6. Pogovor o volitvi v stalni, vrtni in knjižnični odbor povodom uradne konference. 7. Slučaj- nosti.

Šolske potrebsčine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnar-
jevih zvezkov ter vseh priprav za
obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

Od članov društva se zanesljivo pričakuje, da store svojo dolžnost in se udeležijo izleta polnoštevno, prav presrečno pa se vabijo tovarišice in tovariši iz konjskega in ptujskega okraja, ki imajo do Poljčan tako ugodno železniško zvezo. Ob znožju Boča se vidimo!

Učiteljsko društvo mariborske okolice priredi dne 5. junija t. l. v prijazno-divni Slini sestanek društvnikov ter sploh prijateljev šolstva. Sestanek se vrši na vrtu g. Lesjaka in velja spominu na štiri-desetletni obstanek društva. Razmere ne dopuščajo, da bi lahko uprizarili p. n. udeležencem užitek kakšne slovesnosti. Samo spominjali bi se radi zgodovine našega društva, spominjali se nekdanjih in sedanjih društvnikov, duševnih buditeljev in prijateljev društva. Ustvarili bi si radi pregled o časahitrem toku. In v tej smeri misleč, pridite ta dan med nas vsi, ki imate priliko, dobro voljo in željo pomoliti tovarišu roko in pogledati mu v oko!

Zbor ob 10., skupni obed ob 1. — 3 K.
K obilni udeležbi vabi imenom društva Požegar, t. č. predsednik.

Goriško.

Sežansko učiteljsko društvo je imelo svoje letno obč. zborovanje v Sežani 8. t. m. Udeležba je bila sicer še precej lepa, a bila bi lahko še mnogobrojnejša pri tako lepem spomladanskem dnevu in to posebno od strani naših prijateljev tovarišic, ki sta bili poleg sežanskih samo dve iz ostalih občin v okraju. V svojem nagovoru ob otvoritvi zborovanja se je tovariš predsednik spominjal med drugim v vznešenih besedah v cvetju svoje dobe umrlega tovariša Črnotiča iz Kopra. V znak sozolja se dvignjevo navzoči s sedežev ter zakličejo pokojniku: »Slava!« Nato se overl zapisnik zadnjega zborovanja in prečita letno poročilo. — V tekočem letu je imelo društvo, žal, le 2 zborovanj in le 2 odbovi seji. Imeli bi sicer lahko še tretje, a je odpadlo radi uradne konference, ki bo prve dni junija. V svojem poročilu nam priporoča tajnik, naj se posebno sedaj v teh kritičnih časih toliko tesneje oklenemo svojih stanovskih organizacij. Opozarjal nas je, naj ne bomo preveč osebni in malenkostni, marveč stvarni. Držimo se društva po geslu: V potrebah — edinstvo, v dvomih — prostost, povsod pa blagosrčnost in ljubezen. Tov. poročevalec nam priporoča tudi, naj se strogo držimo sklepov, ki so bili sprejeti na zborovanjih, ker drugače so sklepi, kakor tudi društvo samo brez pomena. Tovarišica blaginčarica toži, da so nekateri tovariši in tovarišice zapustili okraj, ne da bi poravnali zaostalih udnin pri društvu. Tako postopanje od strani članov in članice se splošno obsoja. Nekateri so bili mnenja, da se take nemarneže prisili notariatskim potom do plačila. Ako se tega ne doseže izlepa, se utegne to tudi zgoditi. Čistega imetja v blaginji je le borih 77 K 20 v; zaostalih udnin je pa celih 288 K; v hranilnici je 110 K 75 v; vsega imetja je tedaj 485 K 75 vin. Referat tovariša Josipa Mahorčiča »Načrt reforme ljudske šole« je bil marljivo sestavljen ter je provzročil jako poučljivo in interesantno debato. Zaradi tega pretresovanja smo sklenili naprositi avtorja gg. Schreinerja in Hubada, da bi blagovila čim prej izdati obljubljene prikrasane »Čitanke« za eno in dvorazrednice. Istočasno se ju tudi naprosi, da opuste pri novih izdajah ono onikanje raznih oseb, ki ni več v navadi. Sprejme se tudi predlog, da predloži eden izmed članov prihodnji konferenci Widrovo »Moje prvo berilo« v potrjenje. K sklepu se tovariš predsednik zahvali tov. referentu za obilni trud ter ga priporoča ostalim, posebno mlajšim tovarišim in tovarišicam v posnetje. V odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši: Josip Ravbar, France Vendramin, Avgust Peček, Milan Volkov, Anton Baša, Albert Poljšak in tovarišica Angeia Orlova. Delegatom za prihodnje zborovanje Zaveze v Ljubljani se je določilo sledeče: Josip Ravbar, Josip Strekelj, Alojzij Hreščak, France Vendramin, Albert Poljšak in Angeia Orlova. Po zaključku zborovanja se je vnela interesantna debata o potrebi naše organizacije v javnem življenju, ki se je zaključila pa šele potem, ko smo vtlačili naše sitne želodce in se razšli vsak na svoj dom. Vračaje se, smo pa nesli s seboj trdno zavest, da živi še vedno med nami duh stanovske zavesti ter da stoji naše društvo še vedno na trdnih nogah in da ni še omajal njega opore ravno v tem kritičnem času moreči in grizajoči zob časa.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo v Istri. je zborovalo dne 8. maja t. l. v Dekanih ob polnoštevno udeležbi. Kot gosta sta prisotvovala gg. E. Čeh in dekanski tajnik občine F. Kosmina. Predsednik tov. Urbančič otvori zborovanje s pozdravom na navzoče ter omenja, da so društvu na novo pristopili tovarišice in tovariši: Lenarčič, Stegu, Janovsky, Kraševac, Novak in Grbec. Živel! Nato prečita svoje poročilo o društvenem delovanju oziroma »nedelovanju« v preteklem upravnem letu. O tem poročilo se vname daljša debata. — Blagajnik tov. Jereb poroča o stanju računov in blagajnice v preteklem letu ter o proračunskem osnutku za bodoče leto. Ovrhovateljem računov se določita tovarišici Resova in Ivančičeva ter tovariš Juh. Blagajnik dobi absolutorij. Za tem prečita predsednik izmed došlih spisov okrožnico uredništva lista »Dan« ter prošnji učiteljskihnikov in dične Zaveze glede podpore. Prvi dopis se vzame z zadovoljstvom v znanje, a učiteljskemu skladu in naši Zavezi se določi prispevek po 10 K. Glede volitve novega odbora. Z vzklikom je bil predsednikom voljen tov. Fr. Venturini, nadučitelj v Borštu, odbornikom pa tovarišica Mikuluž in tovariši Jereb, Leonardis in Košutnik. Kot delegatje k Zavezinemu zborovanju se samovoljno priključita tovarišici Resova in Čendemova poleg tovarišev Venturinja, Jereba in Ceruta. Pri točki »razni predlogi« nam pove tov. Urbančič, kako je naš deželni odbor sam uredil prejemke deželnim uradnikom, kar jim sicer privoščimo, toda nejevolja nas je obšla, ko omeni, kako so našo učiteljsko deputacijo odslovili, češ: »Za učitelje ni denarja!« Ko nam se tovariš Valentič sporoči, da je deželi nakazan državni prispevek (približno 300.000 K), stavi Urbančič predlog, naj se prošnja za draginjsko doklado ponovi čimprej, obenem naj se vloži novo prošnjo, da se nam določijo dohodki uradnikov (pod c) ter primerna aktivitetna doklada. Umljivo, da so bili vsi predlogi enoglasno sprejeti! O tem se obvesti tudi hrv. učit. društvo in ono italijanskih kolegov v svrhu enotnega postopanja v tej krušni zadevi. Tudi pri razpravljanju o definitivnosti, o celibatu kolegij ter v enotnem postopanju učiteljstva o priliki nekaterih verskih vaj šolarjev se je kaj živahno debatiralo. Ko je bil dnevni red izčrpan, zaključijo novi predsednik zborovanje s pozivom, da se vsi oklenemo stanovskega društva, v katerem edinem je potom našega dela naš — spas. Na veselo snidenje z vsemi na prihodnjem zborovanju! — Dornberški.

Književnost in umetnost.

»Popotnik« objavlja v svoji 5. letošnji številki to-le bogato vsebino: 1. J. Baukart: Vzgojni vpliv ceste. 2. A. Nečajev — K. P.: Novejši uspehi eksperimentalne psihologije. 3. G. Kerschensteiner — Pav. Fleré: Šolstvo v Münchnu (konec). 4. † Fran Orožen. 5. Književno poročilo: Ocene. Novosti. 6. Razgled: Časopisni vpogled. Pedagoški paberki. Šolska higijena. Šolske in učiteljske vesti. Srednje- in višje-šolski vestnik. Šolstvo na slovenskem jugu. Inostransko šolstvo. Razne vesti. Mala poročila.

Razpis nagrade za komponiste. Naučno ministrstvo razpisuje nagrado v znesku 2000 K za komponiste. Prosilci za to nagrado morajo predložiti kako opero ali kak oratorij ali kako simfonično opero ali kako opero za komorno muziko itd., in sicer eno samo delo do 1. avgusta t. l. naučnemu ministrstvu. Razsodba je poverjena posebni komisiji.

Politiški pregled.

* **Poslanska zbornica.** V čeških vrstah so govorili o ustanovitvi skupne opozicijske »Slovenske Unije«. Ali Šušteršičev klub se noče sprijazniti s to mislijo, marveč plava v vladni tabor.

* **Proračunski odsek.** V proračunskem odseku je imel minister Zaleski svoj eksperiment, ki je posebno zanimiv zaradi tega, ker podaja navade o izdajah na izredne vojaške priprave v balkanski krizi. Zaleski je izjavil, da monarhija ni izdala več kot 300 milijonov kron. Med mnogimi poslanci so se takoj izrazili dvomi o teh navadnih, in splošno domnevali, da so številke silno optimistično znižane.

* **Lahi in trializem.** Nekov Battara piše v rimski reviji »Rassegna« tudi o trializmu in vidi seveda edino slovansko nevarnost. Nemci so že vsi veseli, češ, vidite sedaj, tudi Lahi so uvideli, da trializem ni nič drugega kot protilaška in protinemska zver. Nemški listi pozdravljajo ta članek z radostjo in pozivljajo na skupno delo proti Slovanom.

Kranjske vesti.

—r— **Šolstvo v ljubljanskem občinskem svetu.** Na zadnji seji ljubljanskega občinskega sveta je v imenu šolskega odseka poročal občinski svetnik tovariš A. Likozar o dopisu mestnega šolskega sveta glede zgradbe nove mestne dekliške ljudske šole, odnosno razširjenja zasebne dekliške osemrazrednice v Lichtenhurničnem sirotišču. Mestni šolski svet nasvetuje, da naj se da občinska podpora za prizidek k Lichtenhurničnemu sirotišču, da se napravijo tam še 4. razredi. Odsek priporoča, da naj se magistratu preden sklepa definitivno, predloži proračun za tak prizidek. (Sprejeto.) Isti poročevalec poroča o dopisu deželnega šolskega sveta glede nedostanih prostorov na mestni nemški dekliški ljudski šoli. Zgradba III. mestne ljudske šole naj se pospeši in nemška dekliška ljudska šola potem namesti v prostorih, ki jih ima sedaj ta šola. Občinski svetnik Pammer izraža željo, da se to zgodi čim prej, treba pa bo misliti na lastno poslopje. Oba predloga sta bila sprejeta.

—r— **Vrtnarice otroškega vrta sv. Cirila in Metoda na Jesenicah** (Gorenjsko) so prošile občinski zastop za draginjsko doklado, ki so jo uživali za časa gerentstva, in potem pa so se jim po županstvu zopet odvzele. Ker pa ima v občinskem zastopu glavno besedo župnik Skubic in ker je ta gospod jako šarmanten ter se vedno ravna po Kristovem nauku: »Bodite usmiljeni«, se je vsem odrekla podpora, dovolila se je le vrtnarici gđ. Angeli Ravnikovi v zahvalo zato, ker hodi kot vrtnarica C. M. družbe v »Katoliški dom« ploskat župniku Skubicu, kadar ta strastno udriha po C. M. družbi in govori o cirilmetodariji.

—r— **Zatišje pri Cerkljah** se je razpuščilo, tako je bilo čitati v novinah. Da li je bil tozadevni sklep občinskega sveta v Ljubljani umesten ali ne, o tem razpravljati ni moja naloga, pač pa sem moralno primoran zavrniti obdolžitve, ki so se jih posluževali kot vzroke razpusta. Med njimi so navajali, da Zatišje ni doseglo pričakovanih uspehov, da je g. sodnik Milčinski odsvetoval nadaljnje vzdrževanje v korist drugim dobrodelnim namenom, da so otroci delali škodo kmetovalcem, da so bolehal in da se jih je polasčalo »domotožje«. Na koga vračajo gg. domnevene neuspehe: Na nadzorstvo, ki se je moralo samo truditi, da je odpravilo napake, ki so jih zakrivil drugi. Prvo leto so poslali iz Ljubljane velikansko ekspedicijo dečkov in deklic pod vodstvom mladih fantov, pripravnikov, ki bi v njih tedanji mladosti sami potrebovali nadzorstva ali vsaj vodstva. Kot cerkljanski učitelj sem strahoma zrl na vse, kar se je počelo v Zatišju. Svoji misli o preureditvi nisem nikomur prikrival, a se mi je reklo, da je geslo: »Popolna prostost — brez slehne discipline.« Molčal sem kot cerkljanski učitelj, opazoval pa gibanje in vrenje kot rojen ljubljčan. V ta nesrečni vrvar je zašel g. mladolinjub sodni svetnik Milčinski in prav nič se mu ni čuditi, da je magistratu nasvetoval, naj razpusti Zatišje. On je videl, kar je videl — naj bi še slišal, in bilo bi veliko slišati. Res so se tukajšnji posestniki opravičeno pritoževali zaradi nadležnih otrok, tatvine in poškodb na travnikih in njivah. Toda kdo je bil vsemu kriv? Mari mlado nadzorstvo, ki je bilo brez vodstva in je ravnalo po danih navodilih in geslu? Prosim! Drugo leto je bilo za spoznanje boljše, toda — saj veste! In kje je bila zopet krivda? Pri zeleni mizi. V najtežavnejši dobi, v tretjem letu, sem podpisani prevzel vodstvo Zatišja, a ne za 100 K, marveč, da bi uredil razmere, pokazal, kako je postopati v zavodih (bil sem v tem vzgojen) in da bi pridobil Zatišju vsaj nekaj ugleda. V ta namen sem si zagigural pred prvo nadzorstveno sejo polnomoč in sestavil strog poslovnik, ki smo ga kar najnatančneje izpolnjevali. Vedel sem, da bo po vseh aferah moje stališče jako težko in zlasti, ko mi je »Slovenec« grozeče namignil, češ: Letos je prevzel vodstvo Zatišja cerkljanski učitelj, radovedni

smo, če se bo v zavodu še tako popivalo? Tekom meseca smo skrbeli, da so se otroci zabavali in razvedrevali, priredili smo patriotično igro, oblekli smo jih v vojake, menjaje smo brali, prepevali, pisali in »ni bilo domotožja«. Imel sem le enega otroka, ki mu je bil strogi red popolnoma tuj, da smo ga morali izključiti. Otroku nismo pustili kopati v tukajšnji tekoči vodi, ki ima v najhujši vročini 8° R in domačinom niti na misel ne pride, da bi se kopali v njej. Tu je bil vzrok neprestanim vratnim boleznim, ki so stale letno po 500 do 600 K. Naš poslovnik je prihranil te izdatke, zakaj ni bilo več bolnikov. Uvedena disciplina je zabranila, da bi se imeli kmetovalci pritoževati zaradi poškodb. Kolonijo je nadzoroval deželni nadzornik g. Levec. Čudil se je disciplini in upravi ter je jako pohvalno poročal dež. šolskemu svetu. Starši so osebno in pismeno odobraval strog, a vendar razvedrujoči red in še celo »Sl. Narod« je priobčil pohvalno in zahvalno notico od strani staršev. Otroke sem oddal v Ljubljano zdrave, nepohabljen, okrepane in za 101 kg težje. Upal sem, da je moja kolonija dosegla vse »zaželjene uspehe« in sem tozadevno tudi poročal mestnemu magistratu, in tedanji g. župan Iv. Hribar je poročilo temeljito prečital in mi izrekel osebno priznanje, s čimur je dokazal, da so doseženi pričakovani uspehi. Tega težkega bremena iz različnih vzrokov nisem hotel več prevzeti, moram pa trditi, da so vsi moji nasledniki še tri leta prav vzorno in brez vsakršnih predbacivanih pogrškov vodili počitniške kolonije, tako da za njimi v Cerkljah ni bilo nikakih neprijetnih odmevov, zato so pa v Ljubljani zvrtni golido na vse. Navedlo naj bi se rajši prave vzroke. — J. L., voditelj tretje kolonije.

—r— **Deška šola v Kočevju zaprta.** Deško ljudsko šolo v Kočevju so zaprli zaradi ošpic. Šola ostane zaprta do 2. junija.

—r— **Iz ljudskoolške službe.** Za supletinjo na ljudski šoli v Dobrem polju je imenovana bivša supletinja na mestni slovenski dekliški šoli v Ljubljani Karolina Klečeva. — Za supletinjo v Knežaku je na mesto zaradi bolezni na dopustu se nahajajoče učiteljice Ane Šestove imenovana supletinja Marija Furlanova.

—r— **Iz Novega mesta poročajo:** Novi nadzornik Štrukelj se je baje izrazil proti nekemu somišljeniku, da je on poslan v naš in črnomeljski okraj še iz višjih razlogov, nego je samo nadzorništvo. Vemo, kaj ima c. kr. nadzornik v mislih, in vemo tudi, zakaj so poslali ravno njega v ta dva okraja, kjer je tako bore malo Slomškarjev. Trdoglavce bo treba malce pritisniti in pa prisiliti, da pristopijo k tej zvezi. In to ravno je ono popotno brašno, s katerim so ga obložili skrbni gospodje, ki naj bi gledalo novemu nadzorniku iz potne torbice, ko bo na inšpekcijskem potovanju obiskaval značajne učitelje. Vprašamo pa c. kr. okrajnega glavarja kot predsednika c. kr. okrajnega šolskega sveta, se li strija s tem, da bo njemu podrejeno uradništvo, namesto da bi nepristransko opravljalo svojo službo, uganjalo le strankarsko politiko? Okr. glavarja poznamo, da je vnet za povzdigo šolstva, — a kaj poma-ga, če mu njegovo podrejeno osebje za-hrbtno podira, kar on zida, Prejšnji nadzornik se ni utikal v političke stvari na svojih uradnih potih in poslih — bil je nepristranski proti vsakemu — zato se je pa tudi šolstvo tako lepo razvijalo in razvilo pod njegovim nadzorstvom. Novi nadzornik pa že kaže nož, ki bo odrezal vse le po eni strani. Zato prosimo okrajnega glavarja kot njegovega šefa, naj mu kratkoma pove, da je po milosti klerikalcev sicer imenovan za nadzornika — ne pa za političkega priganjača.

Štajerske vesti.

—š— **Iz deželnega šolskega kveta.** V siji dne 17. maja so bili definitivno nastavljeni: Matilda Požarijeva v Voljniku — okolici; Ivan Kranjc pri Sv. Lovrencu na Dr. p.; Regina Gobčeva v Majšperku; Friderik Majcen pri Sv. Urbanu nad Ptujem; Avgust Salamun v Rogatcu; stalno je vpokojena učiteljica ročnih del v Zgor. Radgoni Amalija Pirchova.

—š— **Slovenjbiški okrajni šolski svet** je storil v svoji seji z dne 16. maja sledeči sklep: Z ozirom na dejstvo, da je učiteljska beda dosegla že vrhunec, regulacijo plač pa je pričakovati šele po delazmožnosti deželnega zbora, se naprosita